

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE

RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 91 (147)
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2017

Spis treści / Table of contents

Anna Szychta – <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i>	
– Editorial	7
Przemysław Kabalski, Lena Grzesiak – <i>Funkcje audytu wewnętrznego w opinii polskich audytorów</i>	
– Polish auditors' opinion on the role of internal audit	9
Paweł Kopczyński – <i>Ocena zdolności do kontynuowania działalności polskich spółek giełdowych w czasie kryzysu z wykorzystaniem modeli wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej</i>	
– Assessment of the viability of Polish listed companies during the crisis with the application of multivariate discriminant analysis models	21
Marzanna Lament – <i>Raportowanie informacji niefinansowych w zakładach ubezpieczeń w Polsce</i>	
– Reporting non-financial information by insurance companies in Poland	63
Zbigniew Leszczyński, Tomasz Jasiński – <i>Użyteczność modeli parametrycznych i sztucznych sieci neuronowych w prognozowaniu kosztów produkcji</i>	
– The usefulness of parametric models and artificial neural networks in the estimation of production costs	87
Katarzyna Segeth-Boniecka – <i>Modyfikacja zakresu analizy kosztów wydobycia węgla kamiennego z uwzględnieniem cyklu życia wyrobiska wybierkowego</i>	
– Modification of the scope of hard coal extraction costs analysis with regard to a longwall life cycle	113
Halina Waniak-Michalak, <i>Porównywalność w czasie informacji o wynikach działalności społecznie odpowiedzialnej firm raportujących według zasad GRI</i>	
– Comparability of information on socially responsible activity of companies reporting according to GRI standards	129
Ze współpracy z zagranicą / International cooperation	
Soner Gokten, Pinar Okan Gokten – <i>Value Creation Reporting: Answering the Question „Value to Whom” according to the International Integrated Reporting Framework</i>	
– Raportowanie tworzenia wartości: odpowiedź na pytanie: „Wartość dla kogo?” według Międzynarodowych Ram Raportowania Zintegrowanego..	145
Recenzje książek / Book reviews	
Moniak Łada, <i>Recenzja monografii pt. Modele biznesu przedsiębiorstw. Analiza i raportowanie</i>	
– Monograph review entitled <i>Business models. Analysis and reporting</i>	171
Konferencje naukowe w dziedzinie rachunkowości i finansów organizowane w 2017 roku przez szkoły wyższe w Polsce	
– Scientific conferences in the field of accounting and finance held in 2017 by higher education institutions in Poland	175
Informacja dla autorów	179
Instructions for authors	189

Funkcje audytu wewnętrznego w opinii polskich audytorów

PRZEMYSŁAW KABALSKI, LENA GRZESIAK

Streszczenie

W artykule przedstawiono wyniki badania opinii polskich audytorów wewnętrznych na temat funkcji audytu wewnętrznego. Badanie zostało przeprowadzone metodą sondażową z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety. Poglądy ankietowanych zostały skonfrontowane z rolą, jaką współcześnie wyznaczają audytowi wewnętrznemu Instytut Audytorów Wewnętrznych, badacze na świecie, a także polska ustawa o finansach publicznych. Badanie wykazało dość dużą zbieżność tego, jak rolę audytu wewnętrznego widzą badani audytorzy z funkcją, jaką powinien on pełnić współcześnie w organizacji.

Abstract

Polish auditors' opinion on the role of internal audit

The aim of this article is to present the results of a survey conducted among Polish internal auditors. The survey deals with the function of internal audit. Auditors' views on the role of internal audit were compared to the role of internal audit as defined by the Institute of Internal Auditors, researchers across the world and the Polish Public Finance Act. The survey revealed that the role internal audit as perceived by Polish auditors is close to the function that internal audit should perform in contemporary organizations.

Ocena zdolności do kontynuowania działalności polskich spółek giełdowych w czasie kryzysu z wykorzystaniem modeli wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej

PAWEŁ KOPCZYŃSKI

Streszczenie

Ogólnoświatowy kryzys gospodarczy na rynkach finansowych, który rozpoczął się w 2007 roku miał ogromny wpływ na sytuację na światowych giełdach. Na zachowanie inwestorów często wpływa wiele czynników, które determinują ich decyzje inwestycyjne. Nie zawsze postępują oni w sposób racjonalny, często mają skłonność do przesadnych reakcji i kierują się emocjami, dlatego też trudno jest wyjaśnić ich zachowania i decyzje w czasie kryzysu, zwłaszcza te dotyczące nagłej sprzedaży akcji. Ogromny spadek cen akcji na światowych giełdach był widoczny zwłaszcza we wczesnych stadiach kryzysu, ale prawdopodobnie nie był uzasadniony adekwatnym pogorszeniem rzeczywistej sytuacji finansowej spółek giełdowych. Światowy kryzys finansowy wywołał falę paniki i doprowadził do wyprzedazy akcji spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie. Wahania cen akcji nie zawsze odzwierciedlają rzeczywistą sytuację spółki, dlatego warto zbadać, czy kondycja spółek notowanych na GPW w rzeczywistości się pogorszyła i czy liczba firm zagrożonych bankructwem wzrosła w czasie trwania kryzysu. Głównym celem artykułu jest ocena wpływu ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego na rynkach finansowych i bankowych na sytuację finansową i wyniki polskich spółek giełdowych. Do oceny rzeczywistych zmian w sytuacji finansowej polskich spółek giełdowych w okresie poprzedzającym kryzys (2006 r.) i w czasie kryzysu (lata 2007–2011) wykorzystano osiem modeli wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej. Pozwalają one przewidywać upadłość przedsiębiorstwa i oceniać sytuację finansową firmy w sposób całościowy, z różnych punktów widzenia jednocześnie. Liczba firm zagrożonych bankructwem powinna – przynajmniej teoretycznie – wzrosnąć w czasie kryzysu. Badaniem objęto 175 polskich spółek notowanych na rynku regulowanym GPW w Warszawie. Ich dane finansowe pochodziły w całości z bazy danych Notoria Serwis, dostępnej poprzez stronę internetową Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

Abstract

Assessment of the viability of Polish listed companies during the crisis with the application of multivariate discriminant analysis models

The Global Financial Crisis, which began in 2007, had a huge influence on the situation on world stock markets. The behavior of investors is often affected by various factors which can impact their investment decisions. As they do not always act rationally, have a tendency to overreact and cannot remove all emotional components from their decision-making process, it may be difficult to explain their behavior and investment decisions during the crisis, especially those concerning the sale of shares. The huge drop in share prices on world stock markets was visible in the early stages of the crisis, but it probably was not justified by actual deterioration of the financial situation of listed companies. The Global Financial Crisis triggered a wave of panic selling of shares on the Warsaw Stock Exchange (WSE). As the fluctuations in share prices do not always reflect the real economic situation of the companies, it is worth to examine whether the financial standing of companies listed on WSE actually deteriorated and whether the number of companies facing bankruptcy grew during the 2007 Crisis. The main purpose of this article is to evaluate the influence of the recent financial crisis on the financial situation and performance of Polish listed companies. Eight multiple discriminant analysis models were utilized to evaluate the real changes in the financial situation of Polish listed companies during the crisis (years 2006-2011). The aforementioned models enable prediction of corporate bankruptcy and measurement of financial health of companies. Theoretically, the number of companies facing bankruptcy should increase in time of crisis. As many as 175 joint-stock companies listed on the regulated market of the WSE were covered by the study. Their financial data were extracted from the Notoria Serwis database, which is available on the University of Lodz Library's website.

Raportowanie informacji niefinansowych w zakładach ubezpieczeń w Polsce

MARZANNA LAMENT

Streszczenie

Celem artykułu jest wskazanie przyczyn ujawnień niefinansowych oraz prezentacja wniosków z oceny stopnia i zasad raportowania z tego obszaru w aspekcie obowiązującej w tym zakresie praktyki w zakładach ubezpieczeń z polskiego rynku ubezpieczeniowego. W artykule poddano analizie piśmiennictwo naukowe oraz obowiązujące regulacje prawne, a także zastosowano metodę wnioskowania dedukcyjnego i indukcyjnego, analizę zawartości (treści) raportów niefinansowych oraz własne obserwacje. W pierwszej części artykułu dokonano przeglądu literatury przedmiotu, dotyczącej przyczyn raportowania niefinansowego. W drugiej części opisano specyfikę funkcjonowania zakładów ubezpieczeń jako podmiotów zaufania publicznego i jej wpływ na system zarządzania zakładem ubezpieczeń oraz raportowanie niefinansowe. W trzeciej części zbadano stopień raportowania niefinansowego w zakładach ubezpieczeń, a także cechy jakościowe raportów niefinansowych. Badaniem zostały objęte raporty niefinansowe sporządzone w latach 2001–2015 przez zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w Polsce według stanu na 31.12.2015 r. Ocenie poddano raporty zgłoszone do GRI jako raporty z Polski oraz raporty jednostek dominujących. Stwierdzono, że zasadniczą przyczyną raportowania niefinansowego są względy wizerunkowe. 48,2% zakładów ubezpieczeń raportowało, pomimo że w badanym okresie nie występował taki obowiązek. W zasobach literatury naukowej nie znaleziono wyników badań przeprowadzonych na podobnej próbie badawczej.

Abstract

Reporting non-financial information by insurance companies in Poland

This paper aims to show causes of non-financial reporting and to present conclusions from an evaluation of the extent and principles of this area of reporting with regard to the prevailing practice of companies in the Polish insurance market. The paper reviews literature of the subject and applicable regulations and uses the methods of deduction and induction, analysis of the contents of non-financial reports and the author's own observations. The initial part is a review of relevant literature concerning causes of non-financial reporting. The second section describes the unique nature of insurance companies as public trust organisations and its effects on management systems of insurers and qualitative characteristics of non-financial reports. Non-financial reports have been examined that were drafted in 2001–2015 by insurance companies operating in Poland as of 31 December 2015. Reports submitted to the GRI as reports from Poland and reports of parent entities have been studied. Image considerations have been found to be the fundamental cause of non-financial reporting. 48.2% of insurance companies produced reports although it was not mandatory at the time. No results of research using a similar sample have been found in academic literature.

Użyteczność modeli parametrycznych i sztucznych sieci neuronowych w prognozowaniu kosztów produkcji

ZBIGNIEW LESZCZYŃSKI, TOMASZ JASIŃSKI

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza użyteczności modeli parametrycznych i sztucznych sieci neuronowych w prognozowaniu kosztów produkcji. Prognozowane koszty produkcji stanowią fundamentalną determinantę dla podejmowanych przez inżynierów decyzji technicznych i biznesowych związanych z zarządzaniem produkcją i kosztami produkcyjnymi. W pierwszej części artykułu przedstawiono ramy konceptualne budowy modelu prognozowania parametrycznego kosztów produkcji, wielowymiarowego o zależnościach liniowych i nieliniowych. Następnie omówiono istotę i zastosowanie sztucznych sieci neuronowych jako modelu – nieparametrycznego prognozowania kosztów produkcji. W obu częściach artykułu przeprowadzono badanie empiryczne z wykorzystaniem analizy regresji oraz sztucznych neuronów połączonych w sieci. Badanie empiryczne prezentuje procedury budowy modeli – parametrycznego i nieparametrycznego prognozowania kosztów produkcji oraz ich wady i zalety. W toku procedury badawczej przedstawiono zastosowanie analizowanych modeli prognozowania kosztów produkcji w określonym środowisku przemysłowym.

Abstract

The usefulness of parametric models and artificial neural networks in the estimation of production costs

The aim of the paper is to analyze parametric models and artificial neural networks in terms of their suitability as estimation tools of the production costs. Estimated production costs are a fundamental determinant of the decision-making process by costs engineers relating to design and management costs of new products, infrastructure projects and production lines. The first part of the paper presents a conceptual framework for the construction of a model of production costs parametric estimation, multi-dimensional with linear and nonlinear dependency. It then discusses the nature and use of artificial neural networks as nonparametric estimates of production costs. In both parts of the article, an empirical study is conducted with the use of adequate statistical methods and artificial neurons. This study presents procedures for construction of models of parametric and nonparametric estimation of production costs and discusses their advantages and disadvantages. It also presents the application and usefulness of both models for estimating production costs in production environment.

Modyfikacja zakresu analizy kosztów wydobycia węgla kamiennego z uwzględnieniem cyklu życia wyrobiska wybierkowego

KATARZYNA SEGETH-BONIECKA

Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja wyników badań nad zasadnością i możliwościami wykorzystania cyklu życia (funkcjonowania) wyrobiska wybierkowego w analizie kosztów wydobycia węgla kamiennego, a także wskazanie na korzyści płynące z zastosowania takiego rozwiązania z punktu widzenia zarządzania działalnością kopalni węgla kamiennego. Podjęta tematyka porusza aktualny i ważny problem rozwiązań w zakresie analizy kosztów w kopalniach węgla kamiennego w Polsce, który wciąż jest w niedostatecznym zakresie zbadany.

Analiza kosztów w cyklu życia wyrobiska wybierkowego wsparłaby proces planowania kosztów, umożliwiając szacowanie opłacalności eksploatacji, na bieżąco wspomogła monitoring i kontrolę ponoszonych kosztów oraz ewentualne podjęcie działań korygujących. Ponadto stałaby się istotnym narzędziem w procesie oceny realizacji założeń, ustalenia odchyłeń i ich przyczyn. Realizując powyższy cel odwołano się do dorobku teoretycznego badanej problematyki, a ponadto analizy oparto na danych zebranych podczas badań przeprowadzonych w latach 2013–2014 w jednej z trzech największych spółek węglowych w Polsce.

Abstract

Modification of the scope of hard coal extraction costs analysis with regard to a longwall life cycle

The aim of the article is to present the results of research on validity and possibilities of using longwall life cycle in the analysis of hard coal extraction costs. Moreover, it aims to indicate the benefits accruing from its application in management of hard coal mines. The article addresses a topical and important issue of solutions in the cost analysis sphere in Polish hard coal mines, which has not been thoroughly researched yet.

The cost analysis of the longwall life cycle would support the cost planning process by facilitating the estimation of extraction profitability. It would also aid the monitoring and the control of incurred costs on an ongoing basis and enable adoption of possible corrective measures. Finally, it would become a significant tool in the process of assessment if the goals are attained, as well as identifying variations and their causes. To achieve the aforementioned aims, a review of relevant literature was conducted. All the analyses were based on data collected during research conducted in years 2013–2014 in one of three largest coal companies in Poland.

Porównywalność w czasie informacji o wynikach działalności społecznie odpowiedzialnej firm raportujących według zasad GRI

HALINA WANIAK-MICHALAK

Streszczenie

Zaangażowanie korporacji w działalność społecznie odpowiedzialną (CSR), prowadzenie działalności gospodarczej z poszanowaniem praw pracowniczych, zasad etycznych niesie ze sobą wymierne korzyści dla przedsiębiorstwa. Działalność CSR można więc traktować jak inwestycję, której efekty powinny być mierzone. Korzyści te wynikają ze wzrostu poziomu oceny firmy przez interesariuszy zaufania społecznego. Jednakże aby wystąpiły pożądane efekty działalności CSR, konieczne jest dostarczenie właściwych informacji klientom, pracownikom, właścicielom. Co więcej, pomiar wyników jest niezbędny dla ustalenia efektywności podjętych działań. Celem artykułu była odpowiedź na pytanie, czy firmy prezentują w raportach CSR te same mierniki w kolejnych raportach i czy jest możliwe porównywanie wyników działalności CSR dla kolejnych lat. Badanie raportów CSR 31 spółek dla dwóch kolejnych edycji raportowania, wykazało, że firmy zmieniają liczbę i rodzaj ujawnianych miar bez wyjaśniania przyczyn dokonywanych zmian, co uniemożliwia porównywanie informacji.

Abstract

Comparability of information on socially responsible activity of companies reporting according to GRI standards

The involvement of corporations in corporate social responsibility (CSR) activities with respect for workers' rights and ethical principles brings tangible benefits to the enterprise. CSR activities can therefore be considered as an investment, the effects of which should be measured. CSR benefits derive from improved assessment of the corporation by the stakeholders and increased social trust. However, in order to achieve the desired results of CSR activities, it is necessary to provide adequate information to customers, employees and owners. Moreover, the measurement of CSR results is necessary to determine the effectiveness of the actions taken. The aim of the article was to answer the question if companies present the same measures in successive CSR reports and whether it is possible to compare the CSR activity results for successive years. Examination of 31 CSR reports for two consecutive editions of the reporting showed that companies change the number and type of disclosed measures.

Value Creation Reporting: Answering the Question „Value to Whom” according to the International Integrated Reporting Framework

SONER GOKTEN, PINAR OKAN GOKTEN

Abstract

The principal function of integrated reporting is the reporting of value and this phenomenon seems the most philosophical part of the International <IR> Framework. This paper discusses what the value concept refers to in the Framework: *Value to investors, value to society or value to present and future generations?* In this sense, we try to answer this question by highlighting the dynamics of capital formations according to interrelations between capitals and demonstrating the value creation process in the short, medium, and longer term. We show that (1) „profit” is the result of short term value creation, which indicates the „value to value chain stakeholders”, (2) „expected fair value of equity” represents the „value to investors” and (3) „longer term value” represents the „value to society” according to the International <IR> Framework. Additionally, we touch on the inadequacies of the current Framework and suggest future research opportunities within the scope of value creation reporting. To our knowledge, this study is the first to provide a detailed framework on the dynamics of capitals usage and it attempts to show the intersection of accounting and finance in terms of value creation reporting.

Streszczenie

Raportowanie tworzenia wartości: Odpowiedź na pytanie: „wartość dla kogo?” według Międzynarodowych Ram Raportowania Zintegrowanego

Podstawowym zadaniem zintegrowanej sprawozdawczości jest raportowanie wartości, ale zjawisko to wydaje się być najbardziej filozoficzną częścią Międzynarodowych Ram Zintegrowanej Sprawozdawczości. W artykule omówiono, jak koncepcja wartości jest definiowana w tych Ramach: wartość dla inwestorów, wartość dla społeczeństwa, wartość obecna czy dla przyszłych pokoleń? W tym sensie, staramy się odpowiedzieć na to pytanie, podkreślając dynamikę formowania kapitałów według relacji między kapitałami i poprzez pokazanie procesu tworzenia wartości w perspektywie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej. Wykażemy, że (1) „zysk” jest wynikiem tworzenia wartości krótkoterminowych, co wskazuje na „wartość dla uczestników łańcucha wartości”, (2) „oczekiwana wartość godziwa kapitału” oznacza „wartość dla inwestorów”, oraz że (3) „długoterminowa wartość” oznacza wartość dla społeczeństwa zgodnie z Międzynarodowymi <IR> Ramami Zintegrowanej Sprawozdawczości. Dodatkowo, wskazujemy na niedoskonałości obecnych Ram i proponujemy przyszłe badania w zakresie raportowania tworzenia wartości. Uważamy, że nasze badanie jest pierwszym, które kształtuje szczegółowe ramy dla dynamiki wykorzystania kapitałów i jest odważną próbą pokazania przecinania się rachunkowości i finansów w zakresie raportowania tworzenia wartości.